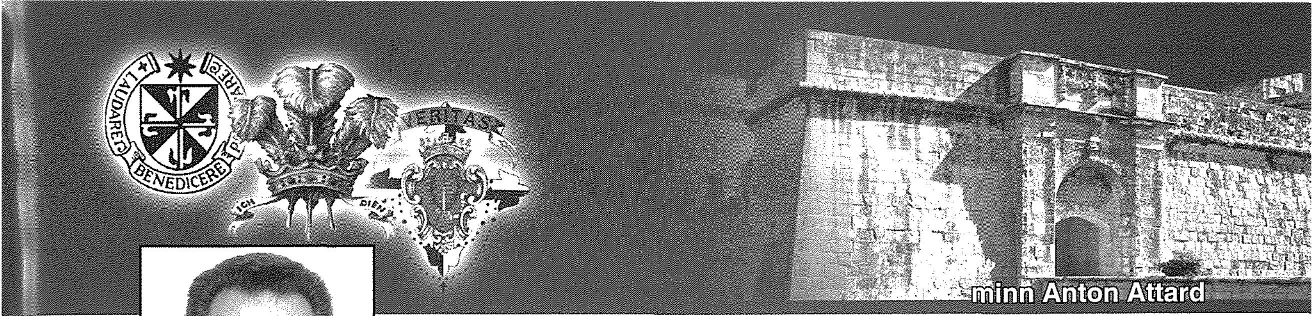

minn Anton Attard

Minn Ġrajjet il-Banda Prince of Wales Own

Id-Debutt tas-Surmast Jean Gatt

Fl-1922, wara tmien snin ta' stabbiltà, il-Banda Vittoriosana *Prince of Wales Own* ġiet f'qagħda li jkollha tfittex surmast direttur ġdid. Dik il-ħabta, il-qagħda ekonomika f'Malta xejn ma kienet tajba u s-surmast Taljan Monterosso, li kien ilu fid-direzzjoni tal-Banda mill-1914, beda jsibha diffiċli li jgħix komdu bid-dħul li kellu hawn Malta. Fl-istess ħin, il-baned li kien jidderieġi, minħabba n-nuqqas ta' dħul, ma kienx posibbli li jgħollulu s-salarju. B'hekk, kien iddeċieda li jmur lura fi Sqallija, fejn ftit wara ngħata d-direzzjoni tal-Banda ta' Aci Catena.

L-Għażla ta' Mro. Jean Gatt

Biex jimla n-nuqqas tiegħu, il-Kumitat ta' l-Għaqda Prince of Wales ħareġ avviżi f'diversi ġurnali għal kariga ta' surmast direttur u kien hemm tweġiba tajba għax wieġbu ħamsa. Kienu V. Ciappara, G.Parisi, L.Gonzi, A. Galea, G.Magri u Spiteri. Iżda min għal raġuni u min għal oħra, ebda wieħed minnhom ma ġie aċċettat. B'hekk, il-kumitat iddeċidea li jgħaddi d-direzzjoni tal-Banda, temporanjament, lil Aurelio Doncich, direttur tal-Banda *King's Own*. Ħatra temporanja li ġibdet sentejn sħaħ[1].

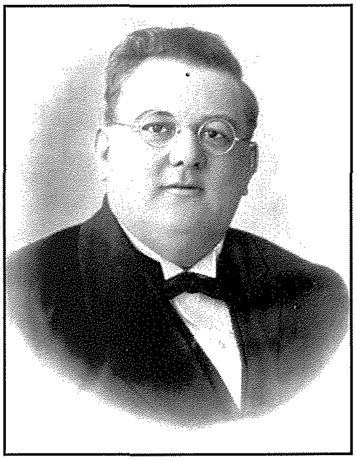

Mro. Jean Gatt

Billi dik il-ħabta uħud mill-Baned bdew jippreferu surmast barrani, jingħad li fl-1924, Doncich irrikmanda lil Mro. Giuseppe Leonardi, li kien direttur tal-Banda tal-Muniċipju ta' Buenos Aires, iżda t-trattativi fallew. Fl-14 ta' Diċembru ta' l-istess sena, kien intlaħaq ftehim ma' ħaddieħor. Fis-26 ta' Diċembru ta' l-1924, tħabbret uffiċjalment il-ħatra ta' Mro. Jean Gatt. Inqisu jum importanti fl-istorja bandistika ta' din il-belt, għax, b'koinċidenza, fl-istess jum u fl-istess ġurnal kienet tħabbret ukoll il-ħatra tal-Ġermaniż Mro. Artz bħala direttur tal-Banda Vittoriosana l-oħra *Duke of Edinburgh*[2].

Meta tħabbret il-ħatra tiegħu, ingħata tagħrif qasir dwaru. Kien inkiteb li Mro. Gatt kien waqqaf u dderiġa, għal 12-il sena, b'abbilta ammirevoli, 'l-Banda *Duke of Connaught* ta' Tunis. Fl-istess ħin, ġie deskritt bħala mużiċista kappaċissimu kemm fit-teknika u kemm fid-direzzjoni, b'karriera brillanti ma' diversi baned barranin. Fl-istess ħin ġie deskritt bħala mużiċista li jippossiedi t-talenti kollha meħtieġa li jsawru surmast direttur kif għandu jkun[3].

Kunċert f'Bormla

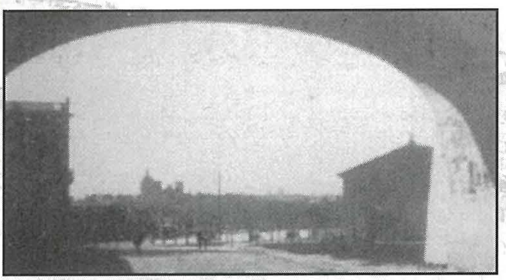

Il-Garrison School

Mal-ħatra tiegħu, beda taħriġ intensiv għal kunċert li l-Banda *Prince of Wales Own* kellha tagħti f'Ħadd il-Għid, li fl-1925 ħabat fit-12 ta' April, fis-*St. Margaret School* Bormla, magħrufa aktar bħala l-*Garrison School*. Is-sala kbira ta' din l-iskola, spiss kienet tinkera mill-Għaqda *Prince of Wales* jew mill-Komunità Dumnikana tal-Birgu għal diversi attivitajiet bħal kunċerti mill-Banda, fieri b'riżq il-każin jew il-festa, tejatrin u taħdidiet, b'suġġetti varji. Is-sala ta' din l-iskola kienet intużat għal diversi jiem meta ġie ċċelebrat is-Seba' Ċentinarju mill-mewt ta' San Duminku, fl-1922. Fost oħrajn, fiha kienu saru konferenzi bis-slides, ħaġa mhux tant komuni dawk iż-żminijiet, minn oraturi magħrufa, kemm reliġjużi u kemm lajċi.

Għal dan id-debutt tiegħu, li kien sar taħt il-patroċinju ta' l-imħallef Giuseppe Cremona u l-filantropu Senatur Alfons M. Galea, Mro. Gatt kien ħejja dan il- programm klassiku:

Marċ Sinfoniku	Malta Eroica	Jean Gatt
Sinfonija	Marcia di Rohan Donizetti	
Scene Pittoresce	1. Marcia	
	2. Arie di Ballet	
	3. Angelus	Massenet
	4. Festa Boema	
Fantasia	Guarany	Gomez
Selezzjoni	Trovatore	Verdi
Inno al Sole	Iris	Mascagni

Kien programm li rnexxa tassew u kull biċċa ntlaqgħet b'applawsi kbar ma jaqtgħu xejn, l-aktar wara li ntemmu ix-*Scene Pittoresce*, li s-Surmast, fuq insistenza ta' l-udjenza kellu jirrepetihom.

Wara li ntemmet il-fantasija *Guarany*, il-President tal-*Prince of Wales*, Dr. Serafin Vella, flimkien mal-membri tal-Kumitat, sejjaħ lis-Surmast fuq il-palk u waqt li feraħlu għall-progress li għamlet il-Banda taħt id-direzzjoni tiegħu fi żmien hekk qasir, ippreżentalu, f'isem l-ammiraturi tal-Banda u s-soċi, bukkett fjuri mill-isbaħ. Drawwa li tant kienet popolari dak iż-żmien.

Programm fil-Belt Valletta

Sa minn żmien twil qabel, il-baned kienu, tista tgħid, l-uniku sors mużikali għall-popolin. Kull nhar ta' Ħadd, fil-Belt Valletta, diversi baned ta' fama kienu jkunu mistiedna jagħmlu programmi, l-aktar fi *Piazza Tesoreria*, magħrufa aktar bħala Pjazza Reġina. In-nies kienet tikkonkorri bi ħġara biex tisma, tikkompara u tikkummenta u, meta sodisfatta, tapplawdi u tfaħħar.

Il-programm li l-*Prince of Wales* kienet għamlet fil-*Garrison School* sar magħruf mid-dilettanti kollha. Ħafna kienu ħerqana li jisimgħuh, aktar u aktar meta ġie rrapurtat li Mro. Gatt, lil dil-Banda tal-Birgu, meta jkun meħtieġ, jirnexxielu jittrasforma l-ħoss tagħha

f'wieħed pjuttost orkestrali. Għalhekk ma kenitx sorpriża meta din ġiet mistiedna biex tirrepeti l-programm fi Pjazza Reġina, il-Belt Valletta, minkejja li għal għadd ta' ġimgħat, din il-pjazza kienet ġa assenjata lil baned oħra. Il-kumitat li kien jieħu ħsieb dawn il-programmi fil-Belt, probabbilment fuq insistenza tad-dilettanti, baqa jinsisti mad-diriġenti tal-*Prince of Wales Own* u finalment qablu li dan isir il-Ħamis 23 tax-xahar filgħaxija.

Minkejja li dakinhar kienet ġurnata tax-xogħol, l-attendenza tal-pubbliku kienet kbira sewwa u kull parti tal-programm intlaqgħet b'applawsi fit-tul. Il-kummenti li saru wara l-programm kienu favorevoli ħafna, inklużi dawk li deħru fil-gazzetti. F'wieħed minn dawn li deher jumejn wara inkiteb dan li ġej:

Fl-esekuzzjoni ta' nhar il-Ħamis, il-Banda Prince of Wales Own issorprendiet lill-aktar dilettanti antiki u lill-mużiċisti l-aktar kapaċi.

Dawn bl-akbar entużjażmu esprimew pubblikament is-sodisfazzjon u l-apprezzament tagħhom għall-esekuzzjoni mill-aqwa tal-bandisti u d-direzzjoni impekkabbli tas-surmast Gatt[4]

Wara li ntemmet is-sinfonija, riduzzjoni tas-Surmast Doncich, Marcia di Rohan, l-Avukat G. Frendo Azzopardi flimkien mal-membri tal-kumitat tal-Banda *King's Own*, ippreżenta lil Mro. Gatt bukkett fjuri u tazza tal-fidda lill-Banda. Warajhom, telgħu fuq il-planċier l-Avukat Serafin Vella, President tal-*Prince of Wales* li ppreżenta bukkett fjuri lil Gatt f'isem l-ammiraturi Vittoriosani tal-Banda u magħhom is-Sur Jean Mifsud, li kif stqarr, kien ġie apposta minn Tunis biex f'isem il-Maltin ta' dik il-belt, iwassal l-awguri u jafferma r-rispett u l-istima li Mro. Gatt kien għadu jgawdi fosthom.

Kif intemm il-programm, membri tal-Każin Malti, entużjasti bil-prestazzjoni eċċellenti tal-Banda frott id-direzzjoni perfetta ta' Gatt, stiednu lis-Surmast flimkien mal-membri tal-kumitat għal riċeviment żgħir fil-każin tagħhom.

Għeluq dan il-jum memorabbli għall-Banda *Prince of Wales* u partikolarment għas-surmast Gatt, sar aktar tard fil-każin, il-Birgu. Waqt riċeviment li kien qed isir fis-swali ta' fuq, tfaċċa l-bravissimu direttur Ġermaniz Karl Maria Artz, surmast direttur tal-Banda *Duke of Edinburgh*, flimkien ma' l-avukat Giovanni Calleja, President ta' l-istess Banda. Kif ġie rrapurtat f'wieħed mill-ġurnali, dawn intlaqgħu b'dimostrazzjoni ta' simpatija bħala rikonoxxenza u apprezzament għaż-żjara tagħhom li, kif stqarru fid-diskorsi qosra li saru, għamluha biex jifirħu lis-Surmast u lill-bandisti għall-wirja stupenda li taw fil-Belt Valletta dik il-lejla[5].

Bidu Inkoraġġanti

Inkoraġġit minn dawn is-suċċessi, is-surmast Gatt kompla jħarreġ lill-bandisti bis-sistema riġida tiegħu u l-Banda għamlet progress ġmielu. Dan deher sa mill-ewwel sena tiegħu fid-direzzjoni u t-talba għas-servizzi tagħha żdiedu. Iżda ż-żieda fil-popolarita kien hemm waqtiet li ssarrfet f'telf finanzjarju, għax il-ħlas lill-baned għal servizzi fil-festi kien miżeru. Ma kenitx l-ewwel darba li wħud mill-membri tal-kumitat kienu jagħmlu tajjeb għat-telf.

Naħseb li l-aktar jiem li spikka fihom Gatt, minbarra mill-kunċerti li ddebutta bihom, kien fil-festa ta' San Duminku ċċelebrata fl-ewwel sena tiegħu mal-Banda, jiġifieri f'Settembru 1925. Għal waqt il-marċ ta' lejlet il-festa filgħodu, kien ikkompona tmien marċi u kienu biss huma li nstemgħu mat-toroq prinċipali dakinhar. Dawn kienu: *L'Anno Santo, 30 Agosto, Iperia, I Cittadini Vittoriosani, The Victory, Le Paix, L'Amore* u *The Silver Feathers.*

Ftit jiem qabel, fil-festa tal-Bambina fl-Isla, kien semma' għall-ewwel darba l-i*Scherzo Zingaresco*, kompożizzjoni oħra ġdida li ntlaqgħet tajjeb ukoll[6].

Jasal it-Tmiem

Mro. Gatt kellu l-isfortuna li wasal hawn meta l-każini tal-banda bdew jiddefsu jew ideffsuhom fil-politika. Fihom, qajl qajl bdiet dieħla ċerta firda li magħha nisslet anki bruda. Kien żmien ta' polemiki fost l-istess membri u r-riżenji mill-kumitati kienu spissi. Instabbilta li ġiebet magħha nuqqas ta' servizzi u ħafna apatija. Il-Banda *Prince of Wales Own* ma kenitx xi eċċezzjoni. Jista jkun li kien dan li, wara sitt snin, wassal li, fl-1930, tintemm id-direzzjoni ta' Mro. Gatt. Riżenja jew liċenzja li, għal xi xhur, ġiebet warajha sfrattu sħiħ. Iżda d-dedikazzjoni u l-ħeġġa ta' għadd ta' membri u ammiraturi ma damux wisq ma reġgħu poġġew lill-Banda fuq saqajha mill-ġdid, kif nittamaw li tibqa għall-ġejjieni.

Referenzi

1. Azzopardi JC, Minuti mill-Istorja, Programm Festa 2005, p.23
2. Malta, 26 Dicembre 1924
3. Malta Tagħna, 3 ta' Jannar 1925, Malta, 17 Aprile 1925
4. Malta Tagħna, 25 ta' April 1925
5. Idem
6. Malta Tagħna, 29 ta' Awissu 1925

Ħanut tal-Laħam

Prop. Mario Mifsud

21, Triq Hilda Tabone, Vittoriosa
Tel: 2180 1581 Mob: 9946 3589

Fejn issibu

laħam frisk, bajd, tiġieġ
u prodotti ffriżati